

Marec in njegova vijolica.

(Obraz iz narave.)

Skoraj pride ljuba pomlád! Že so tu njeni poslanci — nežne sapice in gorki dežek. Ledéna zima se umika v svoj brlog, rešena je zemlja okóvov, novo pomlájeno življenje kipí iz njenega probujenega osrčja. Živahni potoček tam za vasjó že zopet prijetno šumljá in se vije po zelenih travnicih. V sinjem obzorji kroži skorjanček svojo veselo pesenco, v gozdu odméva radostno petje iz tisočerih grl drobnih pisanih ptičic. Naša stara prijateljica lastovka in visokonogi štrk sta tudi že na potu v domovino. Vse je tako prijazno in ljubeznjivo, da nas nehoté vleče v milo naravino krilo, tjà na polje, tjà v gozd. — Samo trata še žaluje, ona je še brez vsega kinča. Jedva da je kaka travica zaspano pogledala iz zemlje ter nekako boječe čaka svojih sestríc. In vendar je čas — zadnji čas, da pridejo cvetíce na dan!

Vzbúdi se, ljubeznjiva mati narava! Odpri, kakor vsako leto svojo krasoto in čudapolno shrambo ter nam daruj zvončkov, prijaznih marjetic, ljubkih vijolic — karkoli ti drago! Šopke si hočemo spleitati in venčke viti iz njih; vsako cvetice si hočemo posebej ogledati, iskati njeno krasoto, njeno imé. Tudi hočemo poslušati, kaj nam vsaka cvetica govori; ker znano je, da tudi cvetice imajo svoj jezik, ter nam govoré sladko in milo na srce.

— Čuj, ali nam ne bijó na uho skrivnostni glasovi? — Ali nij to, kakor blagoglasno zvenenje tam iz daljave, ki odmeva v našem srci? Ali nij to, kakor skrivnostno šepetanje duhóv, ki se vzdigujejo iz zemlje in se šetajo tam po oživljajočih se holmcih? — Da! —

Da! Pomlad je tú — marec jo je pripeljal! Vzbúdi se, srce, ter híti pod milo nebo:

„Povsodi pomladanjski cvet
Vesoljni v svate vabi svet.“

Zeleno krilo matere zemlje je že posuto s prvrojenčki vesele pomladi — hitimo jej čestitat in spletat iz njenih dèhtečih cvetic prvi venček! — Roké so nam polne samih prvrojenčkov pomladi — vse také mlado, majhno, mično in pohlevno. A najlepša in najpriprostejša med vsemi je vijolica, zató jo pa tudi imamo v posebnej čestí!

Le poglej, kako ponižno skriva vijolica svoje oblačilce v zeleno travo, kakor bi se sramovala svoje lepote. Rada bi ostala nepoznana, ali njena vonjava jo izdaje! In deklice prihité in je trgajo — kmalu drzé med nežnimi prstki šopek — domóv hité z njim, denejo ga v vodo in postavijo na okno. A s tem se dela njihovej ponižnosti krivica, zató pa tudi kmalu zvenó in povésijo svoje glavice.

Ako si vijolico bolj natanko ogledamo, vidimo, da zeleni srčasti listi njene cvetove kakor v naročji nosijo in je pestjejo, a cvetovi v svojei nežnej, temno-višnjavej obleki gledajo kakor otroci iz materinega naročja. Vse je také priprosto, brez posebnega kinča! A vendar se človeško oko veselí te cvetice, kakor da bi zastopala vso lepoto vsega rastlinstva! Vijolica nema pisane obleke, tudi se v lepoti ne méri z rudečo rožo; v zvunanjej lepoti jo prekosí marsikatera druga cvetica, a glede njene notranje lepote stóji vsem drugim na čelu. In to je — njena vonjava, ki jej daje pravo vrednost. Vijolica je najpleme-

nštejša cvetica, ona je znamenje najlepše in najplemenitejše čednosti: svete ponižnosti. Vi, mlada dekletca, ki vam šopek dèhtečih vijolic tako lepo zaljša mlada nedrjica, učite se od njih ponižnosti. Pod šopkom v deviškem srci naj se vam vedno razcveta ta najplemenitejša cvetica! Takó si smo ogledali preljubo „dèhtečo vijolico“, katero gotovo vsak pozná in z veseljem stegne roko po njej. A pazite da se ne varate! Mnogo je tudi taci vijolic, ki so dèhtečej prav podobne, kakor da bi si bile sestre. Da, zeló so si v rodu, samo onih lepih lastnosti nimajo, katere ima „dèhteča vijolica.“ Podobne so izpridenim otrokom, ki so dobre lastnosti svojih roditeljev zamenili s slabimi. Tako je n. pr. pasja vijolica (*viola canina*), ki cvetè malo pozneje, meseca maja in junija. Njeno modro oblačilce je bolj blede ter ne diši nič bolje nego trava med katero rastejo.

A še mnogo drugih sorodnic imá „dèhteča vijolica.“ Gotovo poznate njene mnogobrojne tetke in tetice, ki je vrtnik gojí v svojem vrtu. To so ničeve in prevzetne stvarce, ki se rade ponašajo s svojimi lepimi oblačilci! — Skoro da je nij barve, ki bi je ne imele na sebi. Stojé našemljene s svilo, v svetlih oblačilih, da vas oči bolé kadar je gledate — a zraven so še nališpane z vsakovrstnimi in prav smešnimi čirečarami.

Te vijolice dobódo svojo lepoto le vsled umetne vrtnikove odgoje; a vsaka ima svoje posebno in pomenljivo imé. So se že človeku nekako priljubile, da jim je dal tako lepa imena.

Take vrste vijolic je sirotica (*viola tricolor*). Francoz jo imenuje: *misel*, Lah: *vzdih*. Tukaj, otroci, lahko malo pomislite, zakaj ima vsa ta imena. Brez posebnega vzroka je človek gotovo nij tako krstil.

Druga se imenuje *mačeha* (*viola arvensis*). A ta ne raste po vrtéh; večkrat se pomeša celó med plevel. Prav pogosto jo najdete po pustih njivah in strniščih. Ondu raste zanemarjeno na opustošeni zemlji, katero so že poprej izsrkale druge rastline. Obrazec ima bled in ubožno oblačilce. Nobeden je nema rad, vsak jo pisano gleda — *mačeha*. A vendar je zadovoljna, tiho se veseli svojega življenja in cvetè do meseca oktobra, dokler je kmetovalčev plug ne zakoplje in zima svojega belega, mrtvaškega prta ne pogrne čez njen grob.

Kako podoben je ubog, z malim zadovoljen človek tej cvetlici! Popolnem dobrovoljen se niti ne zmení za slastí in veselje bogatina ter se bomo trudi za svoj obstanek noč in dan. A vendar rad živi do zadnje ure. Potlej, ko mu starost razorje čelo, ko smrt njegovo truplo položi v črni grob — potlej počiva in sladko spava, da v noveji pomladi vstane povelčan iz groba. —

D. Majarón.

Ptičje jajce.

S pomladi, kadar zazori prvo življenje v naravi, o velikej noči, delé se pridnim otrokom krasni piruhi. Kako so lepo rundeči, a nekateri še celó pisani; ne vem, kateri se vam bolj dopadejo, dragi otroci! ali to lahko rečem, da malo kdo med vami vé, iz česa sèstoji piruh ali bolje rečeno jajce. Dobro bi bilo tedaj, da se malo poménimo o tem.

Jajce je na jednom konci topejše, a na drugem ostrejše; njegova oblika je tedaj podolgasto-okrogla, jajčasta. Zunanja lupina je apnena in je bela ali razno pisana; pod lupino se nahaja tenka kožica, ki obdaja tekoči beljak, ka-